

Къабарты-Малкъар Республиканы къырал саугалары бла саугалауу юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

Буйук профессионал усталыклары, куюлукларын бет жарыкты толтурганлары эмда республикада аналтыкчылыкты къа жуауу коржешу уллу къыйлы саугалары юсюн

Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугаларга
Тенов Азамат Талостановичи – Россей Федерацияны Следствие комитетини Къабарты-Малкъар Республикада Следствие управленийыны энци магналары болган ишлени тинтуу жаны бла биринчи бѐлмонно башчысына
Шимилова Людмила Александровнага – Россей Федерацияны Следствие комитетини Къабарты-Малкъар Республикада Следствие управленийыны кадрла бѐлмонно тамата инспекторуна.

Баргунов Олег Султановичге – Россей Федерацияны Следствие комитетини Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны куюлууу болжалы халда толтурган
Нальчик шахар, 2014 жылда 21-чи июльда, №156-УГ

Ю КОКОВ

Айырылма - 2014

Къабарты-Малкъар Республиканы Айыруу комиссиясыны къол кѣторюрге эркинлиги болган членине кандидатураланы кѣргозтюу башланганды

«Россей Федерацияны граждандарны айыруу эркинликлери бла референдумга къатыштыргы эркинликлери бош гарантларыны осюнде» Федеральнй законун 29-чу статьясыны 11-чи пунктуна тийишлиликде Россей Федерацияны Ара айыруу комиссиясы Къабарты-Малкъар Республиканы Айыруу комиссиясыны къол кѣторюрге эркинлиги болган эки членине кандидатура кѣргозтюу башланганды билдиреди.

Документле Къабарты-Малкъар Республиканы Айыруу комиссиясына бу билдируу басмаланын кюнден башлап 5 кюню ичинде бериледи. Аламы бу адресге келтиривге тийишлиди: 360028, Къабарты-Малкъар Республика, Нальчик шахар, Ленин проспек, 27-чи номерли ю.

Россей Федерацияны Ара айыруу комиссиясы

ЖАМАУАТ ПАЛАТА

Иги жанына тюрлениуле баямдыла, алай тынчайыргыа жарамайды

Жамауат палатаны Советини кезу-лу жыйлынууда сѣз украинли къачкычларга болушууу, жашоу журт-коммунальнй комплексни игилериюну, гражднн институту бла бойналмык-ланы коклеуно осюнден барганды.

Украинли къачкынчыларга - гуманитар болушукчу

Къазауаттан бер келгенге къалай болмаду турганыларыны осюнден палатаны келечиси. «Курорт «Нальчик» ачык акционер обшествоуну генеральнй директору Владимир Каскулов айтханды. Ол билдиргенча, мында аладан 156 адам турды, ала барсы да битю керекле бла жалчытылыпды. Саусузлагыа медицина жаны бла болушукч тиледи. Алай хронический ауруула бла 61 адам къыйналадыла, аланы талыйна багыла дарманла керекдиле. Аны ючюн аптекалагыа себеплик этерлерин тилегенди.

«Биринчи кюнде ала мугурайыл тура эдиле. Алай артадан артка къайтыша башлагандыла. Республикада ала санаторий халда жашадыла, гиченеге сабий майданчыкъ барды. Ала турганды башха жерле бла тенгшудиргенде, эм иги болуула бизде къураулыдыла. Холдильникчи, телевизорла, вентиляторла, башха техника алынды. Маданит мероприятяла къурауладыла. Нальчик ни ариу жерлерине, Минги таугыа экскурсиялагыа элтенбиз, анда уа алагыа чыгармачылык къауула концерт да кѣргозтгендиле. Качкынчыла циркде, паркда, зоопаркда болгандыла, сабийле гилыулачыла учкандыла. Андан сора, ала барсы да театралны сезонларыны жабелюуларында да болгандыла.

Мумантар болушукч бек тири, терк да жыйылганды. Биюгюнокле алагыа бир зат да керек туюлды. Белгилерге союме, Къабарты-Малкъарны халкыны халалыгын, къыйынлыкыа тоюнгенге болушурга хазырлыгын да. Адамла, дин, миллет башхалыкыла да къварам, къолдан келгени аймагандыла. Сѣз ючюн, алагыа биринчи жандурулук концертни КъМР-ни Муслиманларыны дин управленийларыны башчысыны орунбасары

Алим Сижажев къураган эди,-дегенди Владимир Каскулов.

Ол бу иш бла байламлы чыкган проблемаланы осюнденден да айтханды. Алай бла эм югуу соруу финансированыны осюнденди. Аны кюнге бир адамга 800 сомгыа дерн азайтхандыла. Алай арта да этилген къураула къайтарылыпдыла деп да ышандыргандыла.

Сора экинчи проблема къачкынчылары бир-бирлери келерини тийишлисича жюроетменгерни бла байламдыла. Биз алайланы мында кѣп тутмайбыз, кетгенлери орунларына башхала келирча этебиз. Алай келерин тап, адекли кѣргозтвенни уа иш бла жалчытыргыа да корешебиз, деп билдиргенди Владимир Фуадович.

Байламлыкъланы кючлендире

«2013-2017 жылда Къабарты-Малкъарда гражднн обшествоун институтлары эм жамауат организацияла бла байламлыла жюроетлу республикалы программаны «КъМР-де халкыла аралы байламлыкъланы игилерини сора эм башха-башха миллетлени келечилерини араларында бир бирге тѣзюмлюкко коклеу» деген кеюге жашауда къалай бардырылганыны осюнден билдирюну Анатолий Канунников этгенди. Анда айтхыганча, бу программаны баш борчу - халкыла аралы келюшюлюкко жалчытыуду, коммерцияла болмаган организацияла тамамлаган ишлени калыпталан кѣторюуду, мамырлыкыны сагылауу. Анга кѣре оглан жал республикада 340 мероприятие этгенди, алагыа 22 минден аслам адам къатышканды. Иш ючюн жаны бла бардырылганды: норматив-право мурдорун жарашдыруу эм кадрланы хазырлау, пропаганда, информация-ангылатуу жумушла. Алай Нальчикли шолларында миллет арала «Диалог кыурайдыла. «Мени кѣп миллетли ююорюм» деген башламчылыкны да кѣле къабыл кѣргендиле. «Куначество» проекте уа СКФС-ну республикаларында оналты ююр къаташкандыла, сора байыл биринчи кѣре Ара федеральнй округдан – Тамбов областьдан да ююр къагырылганды.

(Ажыры 2-чи беттеди.)

Мадагала

Жайлыкъланы ток бла жалчытадыла

Жайлык кезу бизни республикада октябрь айга дерн барлыкды. Анга жалаанда эл арлык сфердада урунганла улгый, башха предпритияла бла организацияла да къатышдыла. Хаймадада молкени электро-коу бла «МРСК СК» компанияны Къабарты-Малкъарда бѐлмонно жалчытады, деп билдиргендиле акционер обшествоуну пресс-службасыны. Ток ары «Кѣвчелен» подстанциядан 10 киловольт кочло ыла бла бѣш трансформатор пунктлдан да ѳтп алай жибериледи. Сагынынган кезу башлангынчы, ол жерлеге бѐлмонно электромонтерланы брига-

дасы барган эди. Ала анда битюу тийишли ремонт ишлени бардыргандыла, болган кемчиликлери да кетергендиле. Спец-цалистые жандыгыла бѣш тархандыла эмда трансформатор пунктланы орнатхандыла. Ишлени барсы да жайлык кезу башлангыны алында тамам этилип бошталган эди. Биюгюнокле да Хаймадада Бахсан району электросетлерины энергетиклерины бригадасы кѣч-кюн да турды. Аламы къоуларында битюу керекли оборудованиларны, инструментлери, документациялары эм машиналары барды. Жайлык кезу бошлаганы

Биюгюнокле Хаймашаны инфраструктурасы иги халдады деп ышангыла айтхурга болушуду. Анда бир тюрлю чармаула болмазча энергетикле да келери жанларында къолдан келгени аймагга юрешедиле. Жайлык кезу бошлаганы

КЕНГЕШ

Къыш билмей тургъанлай келип къалмазча

ЖКХ-ны къыш кезигеуе хазырлауға жууапты ведомствола шѣндюте дерн не жумушла тамамлагыанларыны, алагыа къаллай бир ырыскы қораттылыгыны эмда къалайда къаллай кемчиликле болганыларыны осюнден КъМР-ни къурулуш эм жашуу журт-коммунальнй моук министрни орунбасары Борис Балагов айтханды. Сагынынган 612 миллион сомдан бир нечча элдеде, ол санда Ольга Маркзарда, Янкойда, Терпегежде, Бызангыда, Зарагиде, Каменкада, Кишпекде, Псыхурейде эм дагыда бир къаууымда, суу бла жалчытуу ишлеге 50,3 миллион сом бѐлмонорюкде. Ахчыны асламысы эски баргыланы жангыртууга жиберилдикди, дегенди ол.

Жашуу журтла фондда да ишлени аслам кесеге тамам этилгенди. Аны бла байламты актула уа анта да хазыр туююдыле. Балагов муниципалитетлени администрацияларыны келечилерине аны узакъ болжалга салмазгъа чакырганды. ЖКХ-ны реформированысына себеплик этген фонду программасы бла кѣп фатарлы юйлеге тынгылы дерн этерге быйж 59 миллион сом чаклы къоратылыпкыды. Бу ишле да кѣте суу маызгъа керекдиле, дегенди ол.

Кѣп фатарлы юйлене ичлеринде исси суу барган быргыла тазаланмаганды да болган проблемалдан бири-

Къабарты-Малкъарны жашуу журт-коммунальнй моукко быйыл къоз арты – къыш кезигеуе ишлеге хазырлауға 612 миллион чаклы сом къоратылыпкыды. Биринчи июльга ишлени жарымнан асламысы тамам этилгендиле. Бу шартта сагынынган жумушла бла байламлы республикалы комиссияны алгъаракыа бардырылган кенгешинде айтхыландыла. Жайлыкыуа КъМР-ни Правительствоууну Председателини биринчи орунбасары Уяналаны Казим, къоуум министрстволаны, ведомстволаны, район администрациялары эм службаланы башчылары бла келечилери къатышкандыла.

Министрини орунбасары бу ишге бютюнда бек сакъ болурга чакырганды. Нек дегенде аны хатасындан жылыу беруу системаны хайырлыкыны иги да тоюшерге болушукду. Сора котельналадан юйлеге барган баргыланы да къаты басым бла сынап кѣрюрге керекди. Аны хайыры бла къыш сууук-халда аварияладан къутулурга болушуду.

Котельналары келерини хазырлыклары а энди быйылдан башлап Ростехнадзор тинтирикди. Быйыл къауум объектеде этилик иш да туюлды, аламы сууукла башлангынчы дерн тамамларга керекди. Борис Балагов бетирекде, Туберкулѳз диспансерде сора, Нальчикде рюго-заладнй районода котельна ла тозурагъанларын белгилегенди.

Ишлени асламысы тамам этилгенликте, алагыа шагъатлык этген актула уа жарашдырылгандыла. Аласыз а элени, районланы, саулайда

республиканы къыш кезигеуе хазыр болганын кѣргозген паспорт бериллик туююлды. Кенгешде аны осюнден Ростехнадзоруу келечиси Мурат Годуев айтханды. Паспорт алгъада жылдада алай жегил халда бериллик туююлды быйыл, дегенди ол. Районланы бла шахар округланы администрациялары аламы онбешчири сентябрьге дерн, жылыу бла жалчытуу организацияла уа биринчи октябрьге дерн алып, министрствогыа кѣргозтгенге керекдиле.

Кенгешде къауум министрстволаны бла ведомстволаны башчылары да бу кезигеуе хазырлаууа къалай барганы бла байламлы къыска отчетларыны кѣргозтгендиле. Билим беруу сфердада анга 92 миллион сом къоратылыпкыды. Школлагыа шѣндюден окуна тынгылы ремонт этиледи, инженер коммуникацияларында болган кемчиликле да кетериледи. Саулык сакылау бѐлмонде

онбеш миллион сом багысына ишле тамамлангырдыла. Ырысканы асламысы наркологи диспансерни жангыртууга бѐлмонорюкде. Урууну эм социальнй айнтыу министр Тубейланы Альберт айтханда кѣре, бу сферда ишленген онбешти учрежденида белгиленин жумушла замандан эм толусунал этиледи. Кыш кезигеуе хазырлауугыа 5,5 миллион сом къоратылыпкыды. Биюгюнокле ишлени ючден бири тамам этилгенди.

Отлукъ-энергетика комплексде болуму осюнден Север Кавказы регионла алып сетовый компаниясыны (МРСК СК) регион бѐлмонно (электрокоууу бла жалчытуу) эмда «Кабалкыган» келечилери айтханды. Ток бла жалчытуу компания 157,8 миллион сом багысына ремонт ишле бардырылды. «Кабалкыган» да хазырлауу белгиленин планнга кѣре барды.

Кенгешде дагыда энергосурсла ючюн борчланы осюнден да айтхыланды. Уяналаны Казим, ала кѣлден-кѣп бола баргыланы белгилеп, районланы бла шахар округланы администрацияларыны жыйлыуға келген келечилерини болуму кенге сомай тап халга келтирге чакырганды. Кыш кезигеуе хазырлауу осюнден айтханда, ол кемчиликле аварияла болмазча, ишлени алындан окуна тынгылы этерге кереклисин чертгенди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ЭКОЛОГИЯ

Кирпиликкен къытулуу къыйын барады

Республикада кир-кичкени кетерюну, тийрелени жашилendirюу эмда таппандыруу, сора тѣгерекдеги къудуретни санитар-экология болуму бла байламлы проблеманы сюзгендиле Профильни министрствода бардырылган кенгешде.

Башында айтхылан вопросла бла байламлы не мадарла этилгенлерини осюнденди министрствону экологияга контроль этюу жаны бла бѐлмонно башчысы Цийкъ-анланы Марат сѣлешгенди. Ол айтханды кѣре, болуму тохтадыруу муратда муниципалитетлени барысында да тинтуле бардырылгандыла. Аламы кезююнде кѣп проблема ачык болгандыла, кир-кичкени кетерюу система тынгылы къураылмаганы, полигонла болмаганы, табылганы къорутуула жумушла тийишлисича табылганы ахыры да бардырылганды. Жол жанларында эркин-

тылгыдыла. Алай дагыда жалаанда быйыл бир кезулю жумушла бла болуму толусунал туютирге уа амал жокъду. Тѣгерекдеги къудуретни тазалыгына хар ким да сакъ болурга керекди.

Районланы барысына да коммунальнй моуклерины техника жаны бла онлары осю болганы да чертенди докладчы. Аламы энци транспорт жетимшеди, контейнер майданчыкъ эм контейнерле да аздыла. Республикада 122 эл барды да, предпритияла бла предпринимательле кир-кичкени кетерюу бла жалаанда токъсан экинде юрешедиле.

Министерство быйыл контроль-надзорлык ишни бардырылган органла бла бирге тинтуле бардыргандыла. Ала анда 120-дан аслам бузукулкыны ачыкылагандыла. Суу объектеини осюнден

да къыска айтханды бѐлмонно башчысы. Нальчик, Чегем, Бахсан, Черек, Малка сууланы жагыларыны тазалыклары артыкъ къуандырмайды. Алайтагыа кир-кичкени тыш адалла кетирит текмедиле, бузукулкы этгенлени асламысы ол тирледе элдеде жашагъандалыла.

Министерство быйыл бир неча субьектти бардырганды. Алагыа тѣрт жюден аслам адам къатышканды эм 12 тоннадан артыкъ кир-кичкени жыйылганды.

Ахырында докладчы мында кѣторюлген вопросланы тамамлауда жамауат да, власть органла да бирге коу салып къармашырга кереклисин чертгенди. Аны бла бирге пропаганда ишге эмда жаш тѳлюно тѣгерекдеги къудуретте алулу болурга ююретюге да дайым эц бурруга керекди, дегенди ол.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

ОНОУ

Энтта да бир кадет интернат

Къабарты - Малкъарны Правительствоуны бегимге кѣре, Пропхаданыны 6-чи номерли

школ-интернаты 1-чи сентябрьден башлап кадет-интернат болуп ишлеп башларылды.

КъМР-ни Билим беруу, илму эм жаш тѳлюно ишлери жаны бла министрини орунбасары Дюмуэта Устова билдиргенге кѣре, бу тюрленюно уллу магыанасы барды.

«Бусагъатда аскер окуу юйле керекдиле. Учреждениланы осюнден айтханда, мында жокъ сабийге жер барды. Биюгюнокде 5-чи - 9-чу классада окугъан 73 адам турды. Болсада келече эки классла аладан келече 29 жашчыла айырлыкыды. Къалган 44 сабийге уа ата-ана ырызлыкыла кѣре башха интернат юйлеге неда школлагыа кѣверге тоюшерки», деп билдиреди Устова.

Бизни корр.

Себеплик

Сабийле Кърымга солуркудыла

«Бу кюнде Къабарты-Малкъарда къолайлы болмаган эм кѣп сабийли ююорюлден жѳз школчуну солурга Кърымга Елаторини шахарыны «Бригантино» деген санаторийине ашырганды. Сабийле «Нальчик – Симферополь» энци речис жѳз учкандыла. Аламы биргелеринде тагъуу социальнй ишчи, врач-педиатр эм медсестра да баргандыла.

«Бизни барыбызны да эсибиздеди, сабий заманыбызда къалай итине эдиле, саулайда Союзге белгиле «Адег» лагерде солурга. Кърым ариу жерди, жаш адамла бек жаратарлыкдыла. Жылдан – жылга барырга сюйгенлени саны жалаанда ѳсе баргыты шарты,-деди урууну эм социальнй аймагы жаны бла министр Тубейланы Альберт. 7-чи августда Кърымга экинчи къауум болуп школ – интернатла жашагъан эвокос 100 сабий барлыкыдыла. Ала жашарга Елаторини «Таврида» деген санаторийинде токтарыдыла. Хар барган къауум, саулукларына бакъдыра, 21 кюн солуркудыла.

Бизни корр.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Сайлав

Пенсияны страхователи - къырал фонд

Сиз пенсияга деп жыйылган ахчагызыны къыраллыкы болмаганы Пенсия фонда туртурга сюе эсегиз огъеве аны жыл муратыгыз жокъ эсе, РФ-ни Пенсия фондуу жер-жерли клиент службасында аны осюнден заявленне жазаргыз керексиз.

Алай 2014 жылдан башлап

адамланы пенсиялары болуу халда страхование этюу фонду сайлауу амаллары тюрлендиргендиле. Билдире турганыбында, сизни ахчагыз къырал неда коммерция энци фондла сакъланы эди (сизни сайлаууызгыз кѣре). Энци уа, коммерция фондлагыа да стра-

хованыны РФ-ни Пенсия фонду кесни этеркиди, битюу данниле да анда жыйылгыдыла.

Михаил БИТКОВ, РФ-ни Пенсия фондуу Къабарты-Малкъарда бѐлмонно пресс-службасы.

Иги жанына түрленуле баямдыла, алай тынчайыргыа жарамайды

(Ахыры. Алы 1-ч беттеди.)

Аны бала бирге проблемала да бардыла. Ала финансованыяны жетишмеген, коррупция, районданы социальн-экономика жаны бля иги айныматыанлары, законла толу коч бля ишлемегенди, алыга бузук-лук этгенле уа жууага тийишлисина тартымалыанларды. Ол себептен мындан арысында алыны кетерип амалды ишлеге керекди.

Бу политикагы магынасы узурге, нек дегенде республикада кеп милеттен келечигери жашайды. Алай 2010 жылда, халканы битеурсей жазылууна керемете 857 миң адам турардыла. Аладан 490,4 миң-кыбартыла, 193,1 миң-орусула, 108,5 миң-малкыарыла, 13,9 миң-тюркюле, 9,1 миң-осетианле, 4,8 миң-украинликле, 5 миң-арменли, 4,03-корейлик, 2,8 миң-чыганылыи ошондон да билдиргенди.

Граждан обществону институттары халкымыздын айткылык жашарындан бири эди. Биричи дуния уезууну кезуунде кыралыбызга жау чапды, душман аскер бля кызауат эткенде тошодо.

Тай заманданан кеси ойретген, мангылайында акь жулдуу болган кваратору бля кетген эди уруша ол. Прохладна тийресинде атлы полк кыралды, аны санада жетимш беш таула жаш да болады. Ала бери сауут-сабалары бля келген эдиле. Алайда уа бешатар ушкочла да береди. Кыауум заманы демелеширге ойретип, полкуну Украинаны Винница шахарына келтирди. Бир айдан фронтка атадыла.

Ериичи сермеше полк 1914 жылы 18-чи декабринде Карпат таула тийресинде киргенди. Ол заманда Ветлино шахары кытында ала турган эдиле. Гряичыла бля кыты уруш барды. Ботталаны Хажийини жашы Шохай да, башка нгерлерича, кесин чынтыт жигитча кергозтгенди. Ол аллай дагында кеп кыты урушуга бля келген эдиле. Эттен батырлыгы ючюн Георгий Жорну эки даражасына да тийишли болады. Азияга кечорюлген заманда алыны бакчасында букчуруп кетеди. Бери кытайхандык федералле аладан бирин табдыла.

Революция башланганда уа, болшевикле жанлы болады. Ала бала бирге акь аскерлеге кыауу уруш этгенди. Андан кытайхандык сора тууган эдиле. Акь - Сууда адамдыга жангы жашууну ююндон обеште турганды. Сербиякочуна элге киргендериде уа, бек алга аны тутардыла. Ойге бегимип, алына кылауур саладыла. Ким биле, эди, экинчи чон аны кыдары кылай болуп эди?

Алай Шохайны анасы Чокайлыны Комочи биле эди жашын ала суу кыюмалыкыларын. Бир кочушиге да билдирмели, ушманма, кылауурдан да кыркыйла, кене арысында келип, ойноу арт

республикагы ба ишлеге ахча белонгенин, финансирование толусунай кылай этилгенин ююшондон билдиргенди. Аслам магына буюгонюкюде милетмаданит аралагы ишлеринде себеплик этиуге берилди. «Орус тил-халкыла аралы келишимюкю себеби» деген проектти чеклеринде Сириядан жершешерибизни орус тили ювертича 250 миңг сым кыратыргыа белгилениди.

Былайда бу проект кыбюшонде абадан адамдыга жораланганны чертирге тийишиди. Сабийле уа анга школда да ойрөнөдиле. «Шире круг» жаш тельо халкыла эм динле аралы проектти бардырырга кызык минг берилдикти. Ол Нальчике. Май эм Прохладна райондада толтурулукду. Джалубат Барисович, андан сора да, республикада бу жаны бля кылай ишле бардырылыкыларын ююшондон да билдиргенди.

Битую айткылыгыны зге алып, Совет республиканы Пралентьстосуна программаны бардырыгы кереклисича бир ахчаны бөлүрге амал эмерге, сора тийишли министрствопатга, жержерий самоуправление органнага, комиссияга да рекомандацияла кызырлаганды.

ЖКХ-гьа - жамауатны жанындан контроль Баям, эм даулашлы, проблемалы сфера жашау журткоммунальнй комплекди. Кеп фазарлы юйледе жашаганына бля ЖК-лени араларында келишимюкю тохташмаиды. Алыны араларында болумун игилденири ючюн, РФ-ни Президенти бультыр жетичин майда аны контроль эперик жамауат биргиуле кыургыа оноу этген эди.

Аны чеклеринде бизни республикада «Жашау журткоммунальнй мюлкеге контроль этген регион ара» деген организация ишлет башлаганды. Адамла бери жарасуларын айтырга наада консультация алырга келедиле. Проблемала асламында законодательствга бузуклыкту этиу, техника жумушлары жалгызда ачыктык жетмегенди, ишлени квествалорыны оосалгыы, тельо замандан этилмегенлери, бирде уа адамла не ючюн тельоге керек болганыларын ангыламаганылары бля баймалдыдыла. Тийишле уа таргызыла бошдан келмегенлери кергозтөдиле.

Управляющия компанияга ала жалчытылынган жумушлагы багынаны асыры бсдорюлгени, кеслерин иштерин тийишлисича бардырмаганылары

бля баймалы келген таргызылыны (ала уа 2014 жылы 1-чи июлнча битуге да 109 боладыла) сюзер ючюн. Роспотребнадзорну, Госжилинспекцияны, Нальчичи администрациясыны ишчилери, адаманы эм управлыющия компаниялары башчылары бля тубешуле кыурлагандыла. Бир-бир ишлеге керге оодле оноула чыгарыандыла. Тийишле уа кеп проблемала адаманы бля билимсизликлеринден чыккыанларын да ачыксылаганды. Нек дегенде законодательство алыга аслам аркилик берди, ол санда жарамдуу управлыющия компанияларын кыю кетюору бля кетерирге, жангысын айыргыа да. Аны бала бирге ЖКХ-гьа ишленгенди да квалификациялары биикчи дегре жарык туюпюдо.

Ол себептен Регион ара бу проблеманы тамамлаууа жарыкыландыруу ишлени тирлендирчя власть органыла бля жамауат организацияны конлери биркирууюу эм хайырлык мадарга санайды. Аны бля баймалы Жамауат палата да республиканы Правительствоуна жарыкыландыруу целевой программасын жарашдырырга рекомандация этгенди.

КУЛБАЛАНЫ Зульфья

АДАМЛАНЫ КЪАДАРЛАРЫ

Шохайны НЫХЫТ ЖОМЛАРЫ

Ботталаны Шохай жыйрмачы емкорню биринчи жарамында халкымыздын айткылык жашарындан бири эди. Биричи дуния уезууну кезуунде кыралыбызга жау чапды, душман аскер бля кызауат эткенде тошодо.

Тай заманданан кеси ойретген, мангылайында акь жулдуу болган кваратору бля кетген эди уруша ол. Прохладна тийресинде атлы полк кыралды, аны санада жетимш беш таула жаш да болады. Ала бери сауут-сабалары бля келген эдиле. Алайда уа бешатар ушкочла да береди. Кыауум заманы демелеширге ойретип, полкуну Украинаны Винница шахарына келтирди. Бир айдан фронтка атадыла.

Ериичи сермеше полк 1914 жылы 18-чи декабринде Карпат таула тийресинде киргенди. Ол заманда Ветлино шахары кытында ала турган эдиле. Гряичыла бля кыты уруш барды. Ботталаны Хажийини жашы Шохай да, башка нгерлерича, кесин чынтыт жигитча кергозтгенди. Ол аллай дагында кеп кыты урушуга бля келген эдиле. Эттен батырлыгы ючюн Георгий Жорну эки даражасына да тийишли болады. Азияга кечорюлген заманда алыны бакчасында букчуруп кетеди. Бери кытайхандык федералле аладан бирин табдыла.

Революция башланганда уа, болшевикле жанлы болады. Ала бала бирге акь аскерлеге кыауу уруш этгенди. Андан кытайхандык сора тууган эдиле. Акь - Сууда адамдыга жангы жашууну ююндон обеште турганды. Сербиякочуна элге киргендериде уа, бек алга аны тутардыла. Ойге бегимип, алына кылауур саладыла. Ким биле, эди, экинчи чон аны кыдары кылай болуп эди?

Алай Шохайны анасы Чокайлыны Комочи биле эди жашын ала суу кыюмалыкыларын. Бир кочушиге да билдирмели, ушманма, кылауурдан да кыркыйла, кене арысында келип, ойноу арт

кирип, андан бери кеп сабий кетирген эдиле. Акь - Сууга да бир кызууну жиберишсе. Шохай алыны юйорлеге юлөшөди. Кесине да бир жашчыкыны - Сафадин Иймангуловун - алады. Ол а арта иш да, юйюне кетмели, сизде тууруга сюзөктөдү. Ботталда кылай кылады.

Акь - Сууда школну да бошайды. Андан ары окургыа оюйгени билдиргенден сора Шохай жашын, Бакурга элтип, мореходны училещеге салады. Ол аны да бошан, андан кызауатка кетип, Ленинград тийресинде уруш этип айланганды. Фин кызауатка да кытайханды. «Мени бсдорюген атам» деген аты бля «Известия» газетде Шохайны ююшонду улпу стаяда да жазган эди Сафадин.

—зуула Азиядан кытайхандарындан сора, Акь-Сууга келип, Шохайны кызын жашырагыла тобон кылады. Аны бля байламлык журютоп турганды. Кеси да секиненичи жыл Бакуда ауушканды.

Немисликелгенде уа, алычыланы жыйып, Шохайга а старосте бол дегенди. Алай ол унамаганды. Муну уа бир алаамат аты болганды. Аны айырыбаз дегенлеринде уа, ол, айырма да алып, кене бала тауга кытай кетеди. Ала кеттичи, ол элге кытайганды.

Кепчюнолюкю кезуунде уа Кыыргызстанга Кыара - Сууга тошеди. Анда колхозда алма-кертме бамагыа кылауур эди. 1954 жыл юсундн өлгөндү. Юйорюню ююшондн айтканды, кой бийчеси Кюмчеланы Зарипт эди. Алыны алты сабийлер болды. Бир жашлары уа Бизууркьа - устаз эди. Урушун алында жыл ауушканды. Аны арлары урушга кетип, андан кытаймаиды. Азрет ойюру бля Акь - Сууда жашап турганды, бир кызуун жыл мындан алгачы өлгөндү. Кызылары Дубяринна, Тамара, Римма да бирер жерде койго кыургагандыла.

ОСМАНЛАНЫ Хыясы

жанын тешип, аны кытарды. Экинчи чон а сербиякочула Ботта тешип улпухарекетин жыйдыла, юйюне уа от саладыла. Совет власть тохташкандан сора Шохайны эл комиссарына айырадыла. Алыга дуния кыайгылы эди. Жангы жашууну кылай бардырыгыа кереклиги да белгисиз. Адамланы уа акылылары, бир ызга тохтамай, арыбери ауа турган кезуу. Шохай элчилерин араларында ангылатуу ишле бардырады. Шендого 4-чю послканы тийресинде тытыр завод да ишлетеди. Колхозла кыурала башланганда, акь суучула

алчыла эдиле. Ала аты айткылан ара молк да кырайдыла. Улуу Фермала кыралгыа кеп сот, эт, жон берип тебейридиле.

Отуз жетинчи жыл а аны тутуп кетеди. Прокуратурада уа Бачиланы Хоплук ишлей эди, Ол а Шохайга тобон кылады. Ханар сорды. «Сени уа не терсигин барды? Властыны, халкыны кертти адамларындан бири. Сени кийиклерибизни туттукса, кимле бля жашаркыбыз» - деп, фазон бля Ботта улун артка юйюне ашырады.

Андан кытайхандан сора ишлей турдады. Татар жанына ачыкы

ЭРИШИУЛЕ

Хорлаган командалагыа - грамотала бля кубокла

Долноюкде саулыкыга багыуу эм жоюучоу бассейнде «Динамо» жамауат организацины республика биринчилиги бардырылганды. Эришюле органданы билчиргенди 20 жюкюнда кытайханды. Хар юйюнда тюршор адам болчоранды. Ала жюмте эркин халда жоюгенди, деп билдиргенди «Динамо» республикада бейлюкюно таматасын орусбасы Сергей Фрола биринчи эришюленди азыртыла биринчи жерде Россияни Кыбарты - Малкыар УОСБ-сыны келечилери тийишли болгандыла. СОБР-да бля ОМОН - да кылуук этгенине экинчи эм ючюнчю жерде чыккыандыла.

Хорлаган командалагыа саулыкыа грамотала бля кубокла бергенди.

Бизни корр.

Документле

Сауултаны, алыны баш кесеклери, боеприасланы, чачдырылуучу эм чачылуучу затланы законсуз кыюлда тутхан граждандан алыны кеслери ырызайлыклары бля берирча этиуну ююшондон Кыбарты-Малкыар Республиканы Правительствоосуну БЕГИМИ

2014 жылда 9-чу июльда

Нальчик ш. №148-ПП

Сауултаны, алыны баш кесеклери, боеприасланы, чачдырылуучу эм чачылуучу затланы законсуз кыюлда тутхан граждандан алыны кеслери ырызайлыклары бля берирча этиу мурата эмда «Сауултаны, алыны баш кесеклери, боеприасланы, чачдырылуучу эм чачылуучу затланы кеслери ырызайлыклары бля бергенлеге ахча тельоно ююшондон» Кыбарты-Малкыар Республиканы 2014 жылда 18-чи апрельде чыгарылган 13-РЗ номерли Законун тийишликде Кыбарты-Малкыар Республиканы Правительствоу бегим этеди.

1. Сауултаны, алыны баш кесеклери, боеприасланы, чачдырылуучу эм чачылуучу затланы кеслери ырызайлыклары бля бергенлеге тельоник ахчаны кергозтүлгөн өлчөмлерин кыабил кетюрге.

2. Сауултаны, алыны баш кесеклери, боеприасланы, чачдырылуучу эм чачылуучу затланы кеслери ырызайлыклары бля бергенлеге тельоник ахчаны алыргыа Россия Федерацияны 18 жыллары толганы Кыбарты-Малкыар Республикада жашаган адамла токтаган жерлеринде регистрация этилген адамла эркиндиле.

3. Сауултаны, алыны баш кесеклери, боеприасланы, чачдырылуучу эм чачылуучу затланы кеслери ырызайлыклары бля бергенлеге компенсация ахча Кыбарты-Малкыар Республиканы Правительствоосу бегим этеди.

4. Кыбарты-Малкыар Республиканы Правительствоуна кредит организацияла да кеслери ахчан ишөөлө сачтылга наада федеральнй топка сызыни предпритияларына жиберилип тельонде.

Кыбарты-Малкыар Республиканы Правительствоууна Преседатели

К. ХРАМОВ

Кыбарты-Малкыар Республиканы Правительствоууна 2014 жылда 9-чу июльда 13-РЗ номерли Законун тийишликде кыабил кетюргөндиле

Сауултаны, алыны баш кесеклери, боеприасланы, чачдырылуучу эм чачылуучу затланы кеслери ырызайлыклары бля бергенлеге тельоник ахчаны өлчөмлери

№	Сауултаны, алыны баш кесеклери, боеприасланы, чачдырылуучу эм чачылуучу затланы атары	Тельоник ахчаны өлчөмлери (сумла бля)
1.	Пистолет и револьвер	4000
2.	Автомат	4800
3.	Пулемет	5600
4.	Подствольный гранатомет ПП-25 и ПП-30	6400
5.	Гранатомет РПГ-7, В и 27	8000
6.	Одноразовый гранатомет РПГ-18,22,26,27	7200
7.	Винтовка СВД	5600
8.	Пистолет-пулемет	4800
9.	Охотничий карабин	4000
10.	Охотничье гладкоствольное ружье	2400
11.	Газовые пистолеты и револьверы	800
12.	Пистолеты и револьверы кустарного производства	4000
13.	Взрывчатое вещество (тротил, аммонит, гексоген и др.) за грамм	3
14.	Взрывчатое устройство (устройство, включающее в себе ВВ и СВ)	2400
15.	Средство взрывания (электродетонатор, капсюль детонатор, взрыватель - в шт., огнепроводные и неогнепроводные шнуры - в м.) за единицу	80
16.	Управляемая противотанковая ракета	4000
17.	Огнемет РПО-А	4800
18.	Выстрел к гранатомету (БОФ-30,25,25 П)	2400
19.	Граната (Ф-1, РГО, РГН, РКГ-ЗЕМ, РГ-42)	1600
20.	Мина инженерная (саперные мины)	800
21.	Патроны и боеприпасы к стрелковому оружию за единицу	8

Оккуу юйле

Кеп тюрлю усталыкыла алыргыа онгла кыуралгандыла

Гуманитар-техника академияны Нальчике филиалы ачыла алай кеп болмаиды, болсада ол жаш тельоге билим беруу, аны ойретип жаны бля да кесини атын иги бля айтдырганды.

Филиалны таматасы Таболаны Билим бегим бергенде керге бу, вуз 1997 жылда кыуралганды, аны халкыла аралы статусу барды. Аны, Кыбарты-Малкыардан сора да, Тюмени, Астрахань областыла, Ставрополь крайда, Квалмукуда, Чечен Республикада, Санкт-Петербургда, Дагыстанда да представительстволары эм филиаллары бардыла.

Дагыда жууук тыш кыралда, ол санда Азербайджанда, Узбекистанда, Кызвастанда да ачылгандыла ала. Бу оккуу юйюно бошганыла биогонюкюде кырал, федерал эмда коммерциялы структуралада, темир жол транспортода, банкала, производство эм сатыуулу компанияла ишлейди.

Мында экинчи бийик билим алыргыа да онгла бардыла. Студенте уа битуге керекли литература бля толу жалчылындыдыла. Оккуу процесини кезуунде Интернет, компьютерле, аудио эм видео амалла да хайырланыладыла.

Академияда тынгылы билим алыргыа эмда темир жол, автотранспорт, темир, авиация транспортта, жау-отлук бляюмде, промышленностюда, эл мюлкө ишлерча усталыкыла, дагыда экономика эмда управление, юрист, педагогика эм халкыла гия, нефть эм газ геология, жок

чач кыргызчууланы, ЭВМ-ни эмда ВМ-ни операторларын, электросварщиклени, пассажир вагончаны провостиклери, котельняны операторларын, электровозаны машинистлени, аны болушукчуларын, вагонлагыа эм контейнерлеге ремонт этгенини, кассирлени, электрооборудованинга ремонт этген слесарь-электриклени да хазырлайдыла.

Компьютер курсулагыа, ала уа 1-5 айны бардыла. 11-чи классны бошганыла чачкырылдыла. Курсланы бошганыла сертификат коопула боладыла.

Кюндюз окугунан жашла аскерде кылуук этюдун эркин этиледиле. Бери ким амал бля аладыла: хакь бля эм хакьсыз. Ахча тельонем КМР-ни Президентине, Нальчик шахарны администрациясы жибереген, 1-чи группаны инвалиди окуйдула. Абитурентле экзаменлени сайлаган усталыкыларына керге тестурлени халда бередила эмда тыш кыралы тилден а сорулагыа жууапала беруу бля чекленеди.

Гуманитар-техника академияны алырга киргирге сойтенде курсланы башганыла бегим берганына шагьатлык этген документлери, 3-4 формалы алы сурат бля келирге керекди. Соруклары болганла бу телефон номерлеге сйлешсе: 8-928-724-24-23 эмда 8-928-724-12-70.

ХОЛАЛАНЫ Марзипт. Суратда: Таболаны Лейла Сурат авторунду.

